

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ Κ.ΑΛ.Ο. ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Το παρόν έγγραφο είναι μέρος ενός προγράμματος εκπαίδευσης 4 ενοτήτων για την προώθηση της Κοινωνικής Αλληλεγγύας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.). Το υλικό αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για Εκπαιδευτές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Συμβούλους Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Υπεύθυνους Χάραξης Πολιτικής.

Ενότητα 1: "Εισαγωγή στην Κ.ΑΛ.Ο. και τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις: Ορισμοί, Αξίες και Αρχές"

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντανακλά τις απόψεις μόνον των δημιουργών, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει ουδεμία ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που εμπεριέχονται σε αυτό.

Εταίροι του σχεδίου

Ενότητα 1: "Εισαγωγή στην Κ.ΑΛ.Ο. και τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις: Ορισμοί, Αξίες και Αρχές"

Σχετικά με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό είναι μέρος ενός συνόλου εκπαιδευτικών ενοτήτων με στόχο την προώθηση της Κοινωνικής Αλληλεγγύας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.). Όραμα αποτελεί η κατάρτιση και η επαγγελματική εξέλιξη των νέων, μέσω της προώθησης εναλλακτικών κοινωνικοοικονομικών μοντέλων.

Συνιστά τόσο ένα εργαλείο όσο και ένα εκπαιδευτικό υλικό, χρήσιμο για εκπαιδευτές και συμβούλους Ε.Ε.Κ., στο οποίο μπορούν να βρουν πληροφορίες, υλικό, αναφορές, παραδείγματα και μελέτες περιπτώσεων για να κατανοήσουν τι είναι η Κ.ΑΛ.Ο. Αποτελεί ένα σημείο εκκίνησης ώστε εκπαιδευτές και σύμβουλοι να δημιουργήσουν το δικό τους υλικό και να ενσωματώσουν την Κ.ΑΛ.Ο. στη διδασκαλία και την εκπαίδευσή τους με καινοτόμο και περιεκτικό τρόπο. Επιπλέον, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως οδηγός για Συμβούλους Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Υπεύθυνους Χάραξης Πολιτικής, οι οποίοι καλούνται να βοηθήσουν και να καθοδηγήσουν τις νέες γενιές στην επαγγελματική τους πορεία φέρνοντάς τους σε επαφή με το σύμπαν των εγχειρημάτων στην Κ.ΑΛ.Ο: ένα παράδειγμα εναλλακτικής ανάπτυξης και επιχειρηματικότητας βασισμένη στον συνεργατισμό, την απασχόληση και την βιωσιμότητα.

Σχετικά με την Κ.ΑΛ.Ο.

Η Κ.ΑΛ.Ο. ως ένα εναλλακτικό κοινωνικοοικονομικό μοντέλο βασίζεται σε αξίες και πρακτικές συμπερίληψης, οι οποίες είναι ιδιαίτερα απαραίτητες σε μια 'εποχή μετάβασης'. Αυτοί που δραστηριοποιούνται στην Κ.ΑΛ.Ο. αναπτύσσουν εναλλακτικές λύσεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας πέρα από τα κυρίαρχα οικονομικά μοντέλα εστιάζοντας στη βιωσιμότητα, τις κοινωνικές ανάγκες, την αμοιβαιότητα και την αλληλεγγύη.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Κ.ΑΛ.Ο. είναι μια οικονομία που στοχεύει σε μια εναλλακτική μορφή ανάπτυξης, ριζικά διαφορετική από την επικρατούσα κερδοσκοπική προσέγγιση. Περιλαμβάνει οργανισμούς ο σκοπός των οποίων εστιάζεται περισσότερο στις κοινωνικές και περιβαλλοντικές αξίες παρά στην αναζήτηση οικονομικού κέρδους και μεγέθυνσης. Είναι ένας τρόπος ικανοποίησης των ανθρώπινων αναγκών μέσω οικονομικών δραστηριοτήτων - όπως η ισότιμη ανταλλαγή υπηρεσιών - που ενισχύουν τις αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης, της οικολογικής βιωσιμότητας, της συνεργασίας, της αμοιβαιότητας, της κοινότητας και της δημοκρατίας.

Πώς μπορεί να βοηθήσει και τους εκπαιδευτές αλλά και τους εκπαιδευόμενους της Ε.Ε.Κ.;

Είναι εμφανές ότι η Κ.ΑΛ.Ο. θα μπορούσε να συμβάλει στην ανάπτυξη αυτών των δυνατοτήτων μέσα από την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση. Πιο συγκεκριμένα, η Κ.ΑΛ.Ο. παρέχει ευρείες γνώσεις σχετικά με τις κοινωνικές και οικονομικές δυναμικές, τη βιώσιμη σχεδίαση, τη δημοκρατική διαχείριση, τον κοινωνικό/περιβαλλοντικό/οικονομικό αντίκτυπο κάθε επιχειρηματικής δραστηριότητας, την πολυεπίπεδη γνώση, τις επικοινωνιακές και διαπροσωπικές δεξιότητες, τη διαχείριση μετασχηματισμών, την εφαρμογή του συμμετοχικού σχεδιασμού, την ομαδική εργασία, τις δυνατότητες δικτύωσης, την ικανότητα για συνεργατικές συμπράξεις και, τέλος, δημιουργικές μεθοδολογίες, όπως συνεργατικές, δημοκρατικές και συμπεριληπτικές μεθόδους, ισότιμη προσέγγιση μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου κ.λπ.

Πώς να χρησιμοποιήσετε τις ενότητες;

Η παρούσα ενότητα, μαζί με τις άλλες τρεις ενότητες, μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε αυτόνομα είτε ως μέρος άλλων εκπαιδεύσεων σε τομείς της Ε.Ε.Κ. όπως η οικονομία, το management, η τοπική/περιφερειακή ανάπτυξη, η περιβαλλοντική διαχείριση και άλλα. Δεν αποτελεί ένα πλήρες, λεπτομερές σύνολο εκπαιδευτικού υλικού, αλλά ένα ολοκληρωμένο και ολιστικό εργαλείο που στοχεύει στο να ενεργοποιήσει τη φαντασία, τη δημιουργικότητα και τις δεξιότητες διδασκαλίας των εκπαιδευτών, ώστε έπειτα να αναπτύξουν το δικό τους υλικό. Στόχος του μαθήματος κατάρτισης είναι να εξοπλίζει τους εκπαιδευτικούς με τα μαθησιακά αποτελέσματα που απαιτούνται για το σχεδιασμό, τον προγραμματισμό, την παράδοση και την αξιολόγηση της διδασκαλίας στους εκπαιδευόμενους, και ειδικά στους νεότερους, με έμφαση σε όσους είναι άνεργοι και δεν λαμβάνουν εκπαίδευση ή επαγγελματική κατάρτιση, οι οποίοι θέλουν να καταρτιστούν στην Κ.Α.Λ.Ο. ή να την ενσωματώσουν στην εκπαίδευσή τους σε άλλους τομείς. Τέλος, μπορεί να τροποποιηθεί αναλόγως, ώστε να ξεπεράσει τα 'όρια της Ε.Ε.Κ.' και να χρησιμοποιηθεί και σε άλλα επίπεδα εκπαίδευσης.

Τίτλος	Εισαγωγή στην Κ.ΑΛ.Ο. και τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις: Ορισμοί, Αξίες και Αρχές
Διάρκεια	30 ώρες
Εισαγωγή – Γενικός Σκοπός «Γιατί είναι χρήσιμο για τους εκπαιδευτές Ε.Ε.Κ.;»	Η τρέχουσα ενότητα είναι ένα εκπαιδευτικό πακέτο υπό τη μορφή εκπαιδευτικών προγραμμάτων για το θέμα της Εισαγωγής στην Κ.ΑΛ.Ο., το οποίο μπορεί να προσφέρει μια σαφή εικόνα για το σχεδιασμό μελλοντικών εκπαιδευτικών μαθημάτων σε βασικά ζητήματα του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο. Επομένως, είναι χρήσιμο για τους εκπαιδευτές Ε.Ε.Κ. ώστε να: • Κατανοούν ότι ο επιδιωκόμενος στόχος είναι αυτό που διαφοροποιεί ουσιαστικά την Κ.ΑΛ.Ο. και τις κοινωνικές επιχειρήσεις από την επιχειρηματικότητα της αγοράς. Ενώ οι παραδοσιακές, κερδοσκοπικές επιχειρήσεις στοχεύουν κυρίως στη μεγιστοποίηση του κέρδους, οι κοινωνικές επιχειρήσεις αποσκοπούν στην εύρεση μιας πιο αποδοτικής, αποτελεσματικής, βιώσιμης και δίκαιης λύσης για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων και την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών. • Κατανοούν πώς η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα δημιουργεί αξία για ολόκληρη την κοινωνία ή για τις κοινότητες και όχι μόνο για κάθε άτομο ξεχωριστά. Η λεγόμενη κοινωνική αξία μπορεί να είναι το αποτέλεσμα δημιουργίας ωφέλειας ή απομείωσης βλάβης για την κοινωνία και τους πολίτες της. • Κατανοούν τις προκλήσεις της Κ.ΑΛ.Ο. • Κατανοούν τις αρχές και τους εκπαιδευτικούς στόχους της Κ.ΑΛ.Ο. • Είναι σε θέση να θέτουν στόχους και να σχεδιάζουν εκπαιδευτικά προγράμματα για κοινωνικούς επιχειρηματίες. • Είναι σε θέση να καλλιεργούν αξίες, κριτική σκέψη και συνεργασία μέσω προγραμμάτων κατάρτισης. • Είναι σε θέση να χρησιμοποιούν ποικίλες τεχνικές εκμάθησης. • Κατανοούν και να είναι σε θέση να εφαρμόζουν τις αρχές της Κ.ΑΛ.Ο.

Γνώσεις	• Να κατανοούν τη διαφορά μεταξύ του πρώτου (δημόσιου), του δεύτερου (ιδιωτικού) και του τρίτου (μη κερδοσκοπικού) τομέα της οικονομίας. • Να μάθουν τους ορισμούς σχετικά με την Κοινωνική Οικονομία, την Αλληλέγγυα Οικονομία, την Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία και την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα. • Να εντοπίζουν τις διαφορές στις έννοιες της Κοινωνικής Οικονομίας, της Αλληλέγγυας Οικονομίας, της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας και της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας και της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ). • Να αναγνωρίζουν τους διαφορετικούς τύπους και μορφές των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. (συνεταιρισμοί, κοινωνικές επιχειρήσεις, άτυπες ομάδες) • Να μάθουν τις συγγενικές 'οικονομίες' και τα κοινωνικά κινήματα όπως ο συνεργατισμός, τα κοινά, πόλεις σε μετάβαση, η από-ανάπτυξη, η αυτοδιαχείριση, το δίκαιο εμπόριο, η τοπική ανάπτυξη, η κοινοτική οικονομία. • Να κατανοούν αξίες όπως η αλληλεγγύη, η αυτοβοήθεια, ο συνεργατισμός, η δικαιοσύνη, η αμοιβαιότητα, η ισότητα, η κοινωνική δικαιοσύνη. • Να αναγνωρίζουν βασικές αρχές όπως η δημοκρατική διαχείριση και διακυβέρνηση, το μη κερδοσκοπικό μοντέλο, το συλλογικό όφελος, οι αξιοπρεπείς εργασιακές συνθήκες, η αποτύπωση του κοινωνικού αντικτύπου, η αυτονομία, η λογοδοσία, η υπευθυνότητα. • Να αναγνωρίζουν τα στοιχεία που διαφοροποιούν έναν φορέα Κ.ΑΛ.Ο. από μια επιχείρηση προσανατολισμένη στην αγορά. • Να διαχωρίζουν τους διαφορετικούς κλάδους που περιλαμβάνονται στην Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία. • Να κατανοούν την έννοια της εφοδιαστικής αλυσίδας στην Κ.ΑΛ.Ο.: παραγωγή, κατανάλωση, διανομή. • Να κατανοούν την έννοια ενός δικτύου στην Κ.ΑΛ.Ο., των οικονομικών και κοινωνικών ροών που περιλαμβάνει.

	• Να αναγνωρίζουν τα τοπικά, εθνικά, Ευρωπαϊκά και Διεθνή Δίκτυα.
Δεξιότητες	• Να κωδικοποιούν τους διαφορετικούς τομείς της οικονομίας και του ενδιαμέσου χώρου. • Να αναγνωρίζουν τις διαφορετικές προσεγγίσεις σχετικά με την Κ.ΑΛ.Ο. και την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα. • Να εντοπίζουν τις διαφορετικές διαστάσεις μέσα από μια διαδικασία αποτύπωσης του κοινωνικού αντικτύπου • Να σχεδιάζουν εγχειρήματα κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας με κοινωνικό αντίκτυπο. • Να αναλύουν τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των φορέων Κ.ΑΛ.Ο • Να παρουσιάσουν ένα μοντέλο λειτουργίας ενός φορέα Κ.ΑΛ.Ο • Να καταγράψουν τα πεδία στα οποία θα μπορούσε να παραχθεί κοινωνικός αντίκτυπος. • Να μεταφράζουν τις βασικές αρχές όπως η δημοκρατική διαχείριση και διακυβέρνηση, το μη κερδοσκοπικό μοντέλο και το συλλογικό όφελος σε πρακτικές. • Να σχεδιάσουν και να διαχειριστούν ένα κύκλωμα κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας. • Να αναπτύξουν ένα τοπικό δίκτυο κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας.
Αλλαγή στάσης	• Να μπουν σε διαδικασία αμφισβήτησης του σύγχρονου οικονομικού μοντέλου. • Να κατανοούν την ανταγωνιστικότητα και τον προσανατολισμό στην κερδοφορία ως μια έκφανση της νεωτερικότητας και όχι ως τη μοναδική πιθανή επιλογή. • Να παροτρύνουν τους εργαζόμενους να σχηματίζουν δραστηριότητες Κ.ΑΛ.Ο και συνεταιρισμούς. • Να προτείνουν νέα μοντέλα για την κάλυψη των βασικών ανθρώπινων αναγκών.

	• Να εργάζονται ομαδικά με σκοπό να σχηματίσουν οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης. • Να υποστηρίζουν το μοντέλο της Κ.ΑΛ.Ο ως μια πιο βιώσιμη επιλογή για την οικονομία, τους ανθρώπους και το περιβάλλον.
Ικανότητες	• Αποτύπωση της αλυσίδας αξίας σε μια κοινωνική επιχείρηση • Δημιουργία ενός φορέα Κ.ΑΛ.Ο. που να απαντά σε μια τοπική κοινωνική πρόκληση • Να σχεδιάζει στρατηγική για μια κοινωνική επιχείρηση προσανατολισμένη στην θετική κοινωνική αξία • Δημιουργία επιχειρηματικών μοντέλων που να αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα κοινωνικά προβλήματα • Αναφορά αποτύπωσης κοινωνικού αντικτύπου • Χαρτογράφηση των εμπλεκόμενων μερών σε ένα Δίκτυο Κ.ΑΛ.Ο.
Κύριο Περιεχόμενο	1. Εισαγωγή στην Κ.ΑΛ.Ο. 1.1. Γιατί χρειαζόμαστε την Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία; 1.2. Ιστορία και πλαίσιο 1.2.1. Ιστορικές καταβολές, κινητήριες δυνάμεις 1.2.2. Ορόσημα σε Ευρωπαϊκό επίπεδο 1.2.3. Πλαισίωση σε εθνικό επίπεδο 1.3. Ορισμοί για το Οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. 1.3.1. Κοινωνική Οικονομία και βασικά χαρακτηριστικά 1.3.2. Αλληλέγγυα Οικονομία και βασικά χαρακτηριστικά 1.3.3. Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία και βασικά χαρακτηριστικά 1.3.4. Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και βασικά χαρακτηριστικά 1.3.5. Συνεταιρισμοί και βασικά χαρακτηριστικά 2. Διαστάσεις, αξίες και αρχές της Κ.ΑΛ.Ο. 2.1. Κοινωνικός, πολιτικός, οικονομικός Αντίκτυπος 2.2. Αλληλεγγύη, Συνεργατισμός, Αυτοβοήθεια, Αμοιβαιότητα, Συμπεριληπτικότητα 2.3. Δημοκρατία, Ισότητα, Υπευθυνότητα, Συμμετοχή 2.4. Αυτο-οργάνωση και Δημοκρατική Λήψη Αποφάσεων 3. Κλάδοι και τύποι Κ.ΑΛ.Ο.

	3.1. Κ.ΑΛ.Ο. στο γεωργικό τομέα (αγροοικολογία/διατροφική Κυριαρχία), στο εμπόριο (Δίκαιο Εμπόριο), στην τεχνολογία, στα ΜΜΕ, Κ.ΑΛ.Ο. και τοπικά εναλλακτικά νομίσματα 3.2. Συνεταιρισμοί και άτυπες ομάδες 3.3. Συνεταιρισμοί εργαζομένων ως ειδική κατηγορία 3.4. Βιωσιμότητα και Καινοτομία στην Κ.ΑΛ.Ο. 4. Δημόσιες πολιτικές και χρηματοοικονομικά για Κ.ΑΛ.Ο. 4.1. Δημόσιες πολιτικές για την Κ.ΑΛ.Ο και η Κ.ΑΛ.Ο στις δημόσιες πολιτικές 4.2. Εθνική νομοθεσία, υποστηρικτικοί μηχανισμοί 4.3. Χρηματοοικονομικά και χρηματοδότηση 4.3.1. Τύποι και πηγές χρηματοδότησης 5. Αναπτύσσοντας την Κ.ΑΛ.Ο. και Δικτύωση 5.1. Τύποι και λειτουργίες Δικτύων στην Κ.ΑΛ.Ο. 5.2. Ο ρόλος των Ευρωπαϊκών Δικτύων, ο ρόλος των τοπικών δικτύων στην Κ.ΑΛ.Ο. και στην τοπική ανάπτυξη 5.3. Σχετιζόμενες έννοιες: 5.3.1. Κοινά 5.3.2. Συνεργατισμός 5.3.3. Αποανάπτυξη 5.3.4. Κυκλική Οικονομία 5.3.5. Εργατική Αυτοδιαχείριση 6. Ένα εγχείρημα Κ.ΑΛ.Ο. από την ιδέα στην πράξη 6.1. Δημιουργία ενός επιχειρηματικού μοντέλου 6.2. Επιχειρηματική στρατηγική και θεωρία Αλλαγής 6.3. Παραγωγή, διαχείριση και αποτύπωση κοινωνικού αντικτύπου σε έναν οργανισμό
Μέθοδοι/Τεχνικές/Συμβουλές για Εκπαιδευτικούς	Οι συμμετοχικές εκπαιδευτικές διαδικασίες είναι καθοριστικές για την ενεργή εμπλοκή των συμμετεχόντων και την ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας. Η ανάδειξη της πρακτικής πλευράς της Κ.ΑΛ.Ο. με τη χρήση παραδειγμάτων καλών πρακτικών, την παρουσία καλεσμένων ή τη διεξαγωγή επιτόπιων επισκέψεων είναι ένα εξίσου σημαντικό μέρος της διαδικασίας. Εμπλοκή συμμετεχόντων: • Εμπλοκή συμμετεχόντων κάνοντας χρήση της εμπειρίας τους στην Κ.ΑΛ.Ο. • Ανταλλαγή εμπειριών των συμμετεχόντων σε Κ.ΑΛ.Ο. και συνεταιρισμούς. • Συλλογή εμπειριών μέσω της χρήσης σημειωμάτων (post-it) που μπορούν να ταξινομηθούν σε πεδία και/ή τύπους πρωτοβουλιών Κ.ΑΛ.Ο. και να αξιολογηθούν συνολικά.

Παραδείγματα καλών πρακτικών και επισκέψεις πεδίου:

- Επιτόπια επίσκεψη σε τοπικά και όχι τόσο μακρινά παραδείγματα ή πρόσκληση ατόμων που δραστηριοποιούνται στην Κ.ΑΛ.Ο. να επισκεφθούν την ομάδα σας στο χώρο εκπαίδευσης.
- Να προγραμματιστεί μια ξενάγηση ή μια παρουσίαση μπορεί να προγραμματιστεί
- Επιλογή ενός κατάλληλου παραδείγματος καλής πρακτικής και χρήση του κατά τη διάρκεια όλης της ενότητας και ανάδειξη των διαφορετικών του διαστάσεων

Ομαδική εργασία και πρότζεκτ:

- Διαχωρισμός των συμμετεχόντων σε ομάδες οι οποίες θα εργαστούν πάνω στο δικό τους πρότζεκτ το οποίο θα βασίζεται σε αξίες της Κ.ΑΛ.Ο. – κάθε ομάδα θα επιλέξει μία ιδέα για το πρότζεκτ της βάσει του οράματός τους, της εμπειρίας τους, ή ενός παραδείγματος Κ.ΑΛ.Ο.

Όραμα

- Οι ομάδες θα αναπτύξουν ένα κοινό όραμα για την πρωτοβουλία/project τους για την Κ.ΑΛ.Ο.
- Πληροφορίες σχετικά με την στρατηγική: <https://treegroup.info/library/visioning.pdf>
- Προγραμματισμός: <https://treegroup.info/library/sample-visioning-agenda.pdf>
- Δείγμα δηλώσεων: <https://treegroup.info/library/sample-vision-statements.pdf>

Σχεδιασμός

- Οι ομάδες αναπτύσσουν έναν επιχειρηματικό καμβά για τις πρωτοβουλίες / projects τους για την Κ.ΑΛ.Ο. - ώστε να έχουν ένα πλάνο στην αρχή.
- Οι καμβάδες επιχειρηματικού σχεδίου (Business canvas, Lean Canvas) δεν είναι τόσο κατάλληλοι για κοινωνικές επιχειρήσεις και συχνά παραλείπουν σημαντικά πεδία τα οποία είναι κρίσιμα για την ανάπτυξη κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Η χρήση του Καμβά Κοινωνικού Επιχειρηματικού Σχεδίου παρέχει τη δυνατότητα για περιγραφή και της κοινωνικής και περιβαλλοντικής διάστασης.
- Δομή και παράδειγμα Καμβά Κοινωνικού Επιχειρηματικού Σχεδίου: <https://medium.com/social-entrepreneurship-ecs/social-business-model-of-empowering-community-for-sustainability-c73542a0837e>
- Τα διάφορα σημεία του Καμβά μπορούν να αποτυπωθούν και να συζητηθούν περαιτέρω – για παράδειγμα οι Αξίες (Κ.ΑΛ.Ο.

	και άλλων), οι Συνέταιροι και οι Πελάτες (κοινότητα, δίκτυο), οι Πηγές (χρηματοδότηση). Πρακτικά ζητήματα • Δωμάτιο/χώρος/catering • Άνετος χώρος για ομαδικές εργασίες για όλους τους συμμετέχοντες • Ρύθμιση χώρου που να ευνοεί την συλλογική λειτουργία (οι συμμετέχοντες να κάθονται σε κύκλους, στο πάτωμα, κλπ.) • Εάν είναι δυνατόν, βρείτε έναν χώρο Κ.ΑΛ.Ο. (θα μπορούσε να αποτελέσει παράδειγμα καλής πρακτικής) • Η δυνατότητα κάλυψης του catering από φορέα Κ.ΑΛ.Ο θα μπορούσε να αποτελέσει παράδειγμα καλής πρακτικής
Παραδείγματα – Μελέτες περίπτωσης – Ασκήσεις	Η ενασχόληση με μελέτες περίπτωσης και παραδείγματα καλών πρακτικών κατά τη διάρκεια της κατάρτισης είναι σημαντική στο να αναδείξει την πρακτική πλευρά της Κ.ΑΛ.Ο. Το μοίρασμα της πορείας, των επιτυχιών και των προκλήσεων μιας πρωτοβουλίας Κ.ΑΛ.Ο. ή μιας κοινωνικής επιχείρησης μπορεί να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για την ανάπτυξη projects και ιδεών από τη μεριά των συμμετεχόντων. Μια κατάλληλη μελέτη περίπτωσης ή καλής πρακτικής μπορεί να χρησιμοποιηθεί καθ'όλη τη διάρκεια της εκπαίδευσης εστιάζοντας σε συγκεκριμένες πτυχές που σχετίζονται με το υπό συζήτηση θέμα. Μια επίσκεψη και η απευθείας συζήτηση με εκπροσώπους της πρωτοβουλίας κατά τη διάρκεια μιας 'επιτόπιας επίσκεψης' μπορεί να αποτελέσει πολύτιμη εμπειρία αλλά και μια μορφή εκμάθησης. Την προετοιμασία της μπορεί να αναλάβει ο εκπαιδευτής εκ των προτέρων, ή μπορεί να είναι μέρος της εμπλοκής των συμμετεχόντων - για να προετοιμάσουν και τη δική τους μελέτη περίπτωσης/παράδειγμα καλής πρακτικής. Ερωτήσεις για την προετοιμασία παραδειγμάτων καλών πρακτικών/μελετών περίπτωσης Κ.ΑΛ.Ο.: • Πώς ξεκινήσατε; Ήταν χρήσιμο ή όχι; • Παρακαλώ περιγράψτε τη (δημοκρατική) διακυβέρνηση και την οργανωτική δομή • Ποιος έχει το δικαίωμα να λαμβάνει ποιες αποφάσεις; • Ποια είναι η νομική μορφή σας; • Τι είδους 'αξία χρήστη' / αξία για τα μέλη / για την κοινωνία παράγεται; • Τι σημασία αποκτά η αλληλέγγυα οικονομία στο φορέα Κ.ΑΛ.Ο που συμμετέχετε;

- Πώς συγκροτήσατε μια κοινότητα;
- Τι ήταν σημαντικό για την επίτευξη των στόχων σας;
- Υπήρχαν / υπάρχουν προκλήσεις; Πώς τις διαχειριστήκατε / διαχειρίζεστε;

Περαιτέρω ερωτήσεις μπορούν να αφορούν ζητήματα ιδιοκτησίας, χρηματοδότησης, συνεργασίας (εσωτερική / εξωτερική), επικοινωνίας / συγκρούσεων.

Μελέτη Περίπτωσης: Fair & Bio Coffee Roasters (Πράγα)
<https://www.fair-bio.cz/en/>

Αν περπατήσετε κοντά στο κέντρο της Πράγας, στην οδό Sokolovská, θα βρείτε ένα μικρό κατάστημα Δίκαιων και Βιολογικών προϊόντων. Το κατάστημα διευθύνεται από την Τσεχική ΜΚΟ Ecumenical Academy (EA) και ανάμεσα σε πολλά άλλα προϊόντα Δίκαιου Εμπορίου, μπορείτε να αγοράσετε διάφορα είδη φρέσκου καβουρδισμένου καφέ που ψήθηκε μόλις 25 χλμ. μακριά από τη συνεταιριστική κοινωνική επιχείρηση που ονομάζεται Fair & Bio Coffee Roasters. Το Fair & Bio Coffee Roasters προωθεί την κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα, υποστηρίζοντας την τοπική οικονομία, τις κοινότητες και την αξιοπρεπή εργασία - παγκοσμίως και τοπικά.

Η ιστορία των συνεταιρισμών στη σημερινή Τσεχική Δημοκρατία και τη Σλοβακία (πρώην Τσεχοσλοβακία) πηγαίνει πάνω από 170 χρόνια πίσω στο χρόνο. Το Fair & Bio Coffee Roasters ήταν το πρώτο συνεταιριστικό εργοστάσιο καβουρδίσματος καφέ στην Τσεχική Δημοκρατία. Κάθε κόκκος καφέ που χρησιμοποιείται από τους καβουρδιστές έχει καλλιεργηθεί σε πιστοποιημένους από το Δίκαιο Εμπόριο αγρούς. Μετά το καβούρδισμα, ο καφές συσκευάζεται και η ετικέτα της επωνυμίας επικολλείται στη συσκευασία. Η διαδικασία αυτή γίνεται χειροκίνητα. Το 75% των διαδικασιών πραγματοποιείται από άτομα με νοητική και σωματική αναπηρία. Ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος είναι επίσης σημαντικός με την πλειοψηφία των ειδών καφέ να καλλιεργείται οργανικά.

Το Fair & Bio Roasters εμφανίστηκε ως συνέχεια στις δραστηριότητες του Δίκαιου Εμπορίου της Ecumenical Academy, μίας από τους πρωτοπόρους στην προώθηση του Δίκαιου Εμπορίου στην Τσεχική Δημοκρατία. Η EA επικεντρώθηκε στην ευαισθητοποίηση γύρω από αναπτυξιακά ζητήματα και οικονομικές εναλλακτικές λύσεις, χωρίς να θέλει απλώς να μιλήσει, αλλά να αναδείξει κάποιες εναλλακτικές στην πράξη. Ως εκ τούτου, η EA ίδρυσε την πρώτη επιχείρηση χονδρικού εμπορίου Δίκαιου Εμπορίου στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Μετά από μερικά χρόνια και προκλήσεις, η χονδρική επιχείρηση

μετατράπηκε σε συνεταιρισμό, με την ΕΑ και πολλά άτομα ως ιδρυτικά μέλη.

Η πρωτοβουλία ξεκίνησε το 2011 με τη βοήθεια δύο επιχορηγήσεων της ΕΕ για κοινωνικές επιχειρήσεις. Για μερικά χρόνια αρκετά άτοκα δάνεια από τα μέλη του συνεταιρισμού συνέβαλαν στη σταθεροποίηση της οικονομικής κατάστασης. Από το 2018, το Fair & Bio Roasters λειτουργεί χωρίς καμία επιχορήγηση και αποφέρει οικονομικά κέρδη. Τον Ιούνιο του 2019 γιορτάστηκαν τα πρώτα 5 χρόνια καβουρδίσματος καφέ με καλεσμένα τα μέλη και ολόκληρη την κοινότητα.

Η μεταβολή σε συνεταιρισμό ήταν μια, εξ αρχής, σαφής επιλογή. Ο λόγος ήταν ότι ήθελαν να γίνει ένα καλό παράδειγμα για την προώθηση αυτού του τύπου δημοκρατικής οργάνωσης, ο οποίος ενώ είχε μακρά ιστορία στην Τσεχική Δημοκρατία, είχε διαταραχθεί και είχε χρησιμοποιηθεί λανθασμένα κατά την περίοδο πριν από το 1989. Αντλώντας έμπνευση από την ιστορία αλλά και από τους αγρότες του Δίκαιου Εμπορίου, οι εργαζόμενοι και οι υπάλληλοι από τον Παγκόσμιο Νότο βοηθούν στη διάδοση της ιδέας - όχι μόνο της ΕΑ, αφού ο συνεταιρισμός προωθεί από μόνος του ενεργά την Κ.Α.Ο. και μοιράζεται την ιστορία του.

Ένα σύντομο βίντεο του 2016 για το καφεκοπτείο: <https://www.youtube.com/watch?v=oySOH1qwrhU>

Άσκηση: ΑΕΡΟΣΤΑΤΟ

Στόχοι του εργαλείου: Η γνωριμία μεταξύ των συμμετεχόντων, η κριτική σκέψη, η επίλυση προβλημάτων και η ομαδική εργασία

Περιγραφή της δραστηριότητας: Πείτε στους συμμετέχοντες ότι πετάνε με αερόστατο και ότι ξαφνικά ο καιρός αλλάζει και για να συνεχίσουν τη πτήση τους πρέπει να πετάξουν κάποια σακιά με τα ακόλουθα αντικείμενα:

1. Καριέρα, 2. Λεφτά, 3. Ρούχα, 4. Ομορφιά, 5. Φίλος/Φίλοι, 6. Κατοικίδιο, 7. Μέλλον, 8. Αυτοκίνητο, 9. Βιβλίο, 10. Ανθρώπινα Δικαιώματα, 11. Εκπαίδευση, 12. Αναμνήσεις, 13. Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, 14. Οικογένεια

Επίσης, μπορούν να προστεθούν και άλλα θέματα, είναι στην ευχέρεια των δασκάλων, των εκπαιδευτών και όσων θέλουν να χρησιμοποιήσουν τη δραστηριότητα.

Πρέπει να επιλέξουν μόνο πέντε σακιά που θα κρατήσουν μαζί τους μέχρι το τέλος του ταξιδιού. Δώστε στους συμμετέχοντες 5-10 λεπτά για ατομική δουλειά. Μετά από αυτό, χωρίστε τους σε ομάδες των 5-6 ατόμων για να μοιραστούν την επιλογή τους (10 λεπτά). Έπειτα,

ζητήστε από τις ομάδες να επιλέξουν ξανά πέντε από τα πιο σημαντικά πράγματα που θέλουν να κρατήσουν μέχρι το τέλος, ως ομάδα (max. 10-15 λεπτά).

Ερωτήσεις κλεισίματος

- Πώς αισθάνονται;
- Ποιο είναι το πιο σημαντικό πράγμα στη ζωή σου;
- Σε ποια βάση επέλεξαν τα αντικείμενά τους;
- Ποια ήταν η πιο δύσκολη απόφαση που πήρες ποτέ στη ζωή σου;
- Πώς παίρνεις μια πολύ σημαντική απόφαση στη ζωή σου;

Περισσότερες πληροφορίες: <https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/tool/hot-air-balloon.2942/>

Άσκηση: ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΣΕ ΖΕΥΓΑΡΙΑ, ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΥΣ

Στόχοι: Συνεργασία για τη συλλογική ανάγνωση και συζήτηση ενός κειμένου

Περιγραφή/Βήματα:

- Φτιάξτε αρχικές ομάδες δύο ή περισσότερων ατόμων. Ο καθένας αναλαμβάνει ένα διαφορετικό τμήμα του κειμένου. Κάθε ομάδα παίρνει ένα χρώμα το οποίο τα μέλη της βάζουν πάνω στα κείμενά τους. Το νούμερο του κειμένου καθορίζει την ειδική ομάδα του καθενός. Σε κάθε ειδική ομάδα αντιστοιχεί διαφορετικό τμήμα του κειμένου.
- Φτιάξτε δύο ζευγάρια μέσα στην ειδική ομάδα σας, δύο ζευγάρια θα διαβάζουν μαζί (20 λεπτά).
Επιλέξτε ρόλο: αυτός που συνοψίζει, αυτός που κάνει ερωτήσεις.
Χωρίστε το κείμενο σε πολλά τμήματα (όσα επιθυμείτε).
Διαβάστε τα τμήματα, και αφού τελειώνετε κάθε τμήμα ένας θα κάνει τη σύνοψη και ένας θα κάνει σχετικές ερωτήσεις (δεν χρειάζεται να απαντηθούν).
Μπορείτε να αλλάζετε τους ρόλους των ζευγαριών κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης.
- Ειδικές ομάδες (ίδια νούμερα κειμένου) (10 λεπτά)
Μοιραστείτε το τι μάθατε και τις αμφιβολίες σας.
Αποφασίστε τι θέλετε να διδάξετε στις αρχικές ομάδες (συμπεριλάβετε τους βασικούς συγγραφείς).
Αποφασίστε και οργανώστε το πώς θέλετε να κάνετε τη διδασκαλία, μπορείτε να ετοιμάσετε κάποια εργαλεία (εικόνα, βασικά σημεία σε πίνακα παρουσίασης, κλπ.).

Αποφασίστε πώς θα ελέγξετε την κατανόηση και εκμάθηση των μαθητών (συναδέλφων) σας.

- Αρχικές ομάδες (ίδιο χρώμα κειμένων) (30 λεπτά)
Καθένας έχει 5 λεπτά να διδάξει στους άλλους το τμήμα του κειμένου του/της, και να ελέγξει αν το κατανόησαν.
Κρατήστε σημειώσεις πιθανών αμφιβολιών και ερωτήσεων.
- Όλοι μαζί – γνώσεις, επεξηγήσεις

Βοηθητικές οδηγίες για ανάγνωση:
<https://www.metodes.lv/en/methods-and-tools/active-reading-5-steps-strategy>

Το κείμενο «Για πολιτική τροφίμων για τους ανθρώπους»: Ένα πρωτοποριακό μανιφέστο που περιγράφει το όραμα ενός λαού για τρόφιμα και γεωργία στην Αγγλία, το οποίο υποστηρίχτηκε από περισσότερους από 80 οργανισμούς τροφίμων και γεωργίας. Η έκθεση βασίζεται σε 18 μήνες εκτεταμένων, εθνικών διαβουλεύσεων με λαϊκές οργανώσεις, ΜΚΟ, συνδικάτα, κοινοτικά προγράμματα, μικρές επιχειρήσεις και άτομα. Έχει οδηγήσει σε ένα σύνολο προτάσεων πολιτικής και σε ένα όραμα για αλλαγή που βασίζεται στις εμπειρίες και τις ανάγκες των ανθρώπων που επηρεάζονται περισσότερο από τις αποτυχίες στο τρέχον σύστημα τροφίμων. Κεφάλαια κατάλληλα για ανάγνωση ζευγαριών: διακυβέρνηση, τρόφιμα, υγεία, γη, εργασία, περιβάλλον, γνώση, εμπόριο και χρηματοδότηση.

<https://www.peoplesfoodpolicy.org/>

Άσκηση σχετικά με το Δίκαιο Εμπόριο: ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ BANANA SPLIT

- Στόχοι: Να 'ξεφλουδίσουν' την ιστορία των μπανανών από το αγρόκτημα στο μπολ με τα φρούτα, και να δουν πώς μεταβάλλεται η σημασία του Δίκαιου εμπορίου και της δικαιοσύνης μέσα στην πορεία αυτή.
- Περιγραφή: Μέσω ενός παιχνιδιού ρόλων, οι συμμετέχοντες θα διαπραγματευτούν για το πώς διαιρείται το κόστος μιας μπανάνας στην αλυσίδα εφοδιασμού και θα συζητήσουν το πόσο δίκαιο είναι κάτι τέτοιο. Στο δεύτερο γύρο, θα αναλάβουν ρόλους για να υποστηρίξουν εάν θα στραφούν στο Δίκαιο εμπόριο.
- Μοιράστε πέντε κάρτες ρόλων σε ένα ή περισσότερα άτομα, ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας. Ο καθένας διαβάζει την κάρτα ρόλου του.

Ρόλοι: Εργάτης, ιδιοκτήτης φυτείας, μεταφορέας, εισαγωγέας, αγοραστής σούπερ μάρκετ

	• Σε ένα διάγραμμα banana-split ή σε έναν φύλλο διαγραμμάτων, ο καθένας πρέπει να σημειώσει πόσο πιστεύουν ότι αξίζουν και γιατί. • Αν τα ποσά υπερβαίνουν τη συνολική τιμή (π.χ. 15 πένες Στερλίνας), η ομάδα πρέπει να διαπραγματευτεί και να κάνει παζάρι. • Συζητήστε τα αποτελέσματα (Δίκαιη μοιρασιά; Γιατί η διαίρεση γίνεται έτσι; Ποιος χάνει;). • Δεύτερος γύρος: Σενάριο Δίκαιου εμπορίου: Δίνονται νέες κάρτες ρόλων και αφού όλοι προετοιμάσουν επιχειρήματα, η ομάδα κάνει ένα debate σχετικά με το αν πρέπει να στραφούν στο Δίκαιο εμπόριο ή όχι. • Τελικός γύρος συζήτησης Περισσότερες πληροφορίες: https://cafod.org.uk/content/download/733/6290/version/10/CAFOD%20BANANA%20SPLIT%20GAME.pdf
Πηγές (Άρθρα, βίντεο, παρουσιάσεις)	SOCIOECO: Ιστοσελίδα πηγών κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας. Το Socioeco είναι ένας ιστότοπος πηγών ο οποίος έχει σχεδιαστεί για να παρέχει στους πολίτες, στους ερευνητές, στους δημοσιογράφους και στους τοπικούς συμβούλους ευκολότερη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την Κ.Α.Λ.Ο. http://www.socioeco.org RIPESS: Το Διεθνές Δίκτυο για την Προώθηση της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας και οι ιστοσελίδες του RIPESS της ΕΕ αποτελούν πηγή πληροφόρησης για το κίνημα και τα δίκτυα, πληροφοριών για την Κ.Α.Λ.Ο. και ειδήσεων. www.ripest.org www.ripest.eu THE SUSY PROJECT: Το project συγκέντρωσε 26 ενώσεις από 23 χώρες και ερεύνησε, χαρτογράφησε και ανέδειξε παραδείγματα αλληλέγγυας οικονομίας στην Ευρώπη. www.solidarityeconomy.eu Το κανάλι του project στο You Tube αποτελεί χρήσιμη πηγή παραδειγμάτων καλής πρακτικής: https://www.youtube.com/channel/UCRy4hjD4Sjg1Oo_OOapXhcg/featured

TAKE BACK THE ECONOMY - AN ETHICAL GUIDE FOR TRANSFORMING OUR COMMUNITIES:

Το *TAKE BACK THE ECONOMY* αφορά στο να γίνει η οικονομία λειτουργική για τους ανθρώπους και για τον πλανήτη. Απευθύνεται σε ακαδημαϊκούς ερευνητές, ακτιβιστές, φοιτητές, μέλη της κοινότητας και πολίτες που ενδιαφέρονται για το πώς μπορούν να συνεισφέρουν σε έναν πιο δίκαιο, βιώσιμο και ισότιμο κόσμο. Το βιβλίο διαμορφώνει εκ νέου την ιδέα ότι η οικονομία είναι κάτι ξεχωριστό από εμάς και κατανοείται καλύτερα από ειδικούς.

Αναφορά: J. K. Gibson-Graham, Jenny Cameron, and Stephen Healy, 2013, University of Minnesota Press.

PLURIVERSE, A POST-DEVELOPMENT DICTIONARY: Περιέχει πάνω από εκατό δοκίμια σχετικά με πρωτοβουλίες για μετασχηματισμό και εναλλακτικές λύσεις στις τρέχουσες κυρίαρχες διαδικασίες της παγκοσμιοποιημένης ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένων των βάσεων της στον εκσυγχρονισμό, στον καπιταλισμό, στην κρατική κυριαρχία και στις αξίες της αρρενωπότητας.

Αναφορά: Edited by Ashish Kothari, Ariel Salleh, Arturo Escobar, Federico Demaria, and Alberto Acosta, 2019, Tulika Books, India.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΒΑΣΗ: Ο οδηγός αυτός θα σας παρέχει όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε για να ξεκινήσετε μια διαδικασία Μετάβασης στην κοινότητά σας, περιγράφοντας τις διαδικασίες και τις δραστηριότητες που απαιτούνται για να την πετύχετε.

<https://transitionnetwork.org/resources-essential-guide-transition/>

ΤΟ ΑΚΑΤΟΡΘΩΤΟ ΧΑΜΣΤΕΡ: Σύντομο και πολύ παραστατικό βίντεο που δείχνει το νόημα και το λογικό συμπέρασμα της υπόσχεσης της ατελείωτης οικονομικής ανάπτυξης.

<https://vimeo.com/8947526>

UPSTREAM PODCAST: Το Upstream είναι ένα ραδιοφωνικό ντοκιμαντέρ και μια σειρά συνεντεύξεων το οποίο μέσα από θεματικά επεισόδια, ιστορίες, συνεντεύξεις με ειδικούς, οραματιστές και ατόμων που φέρνουν την αλλαγή, διερευνά ποικίλα θέματα γύρω από την Κ.Α.Ο.

<https://www.upstreampodcast.org>

CO-OPERATIVES UK: Συνήθως υπάρχει κάποια υποστηρικτική δομή (ίδρυμα), δημόσια ή ιδιωτική, που μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία ενός συνεταιρισμού. Αυτή μπορεί να είναι μια συνεργαζόμενη οργάνωση, μια ένωση ή ένας άλλος συνεταιρισμός. Για παράδειγμα, το δίκτυο *Cooperatives UK*, στο Ηνωμένο Βασίλειο,

παρέχει πληροφορίες για το πώς να αναπτύξετε έναν συνεταιρισμό αλλά και παραδείγματα κυβερνητικών εγγράφων - πώς να αναπτύξετε έναν συνεταιρισμό από το δίκτυο Cooperatives UK:

www.uk.coop/developing-co-ops

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΠΩΡΩΝ ΤΟΥ ROCCHDALE: Βίντεο σχετικά με την ιστορία των συνεταιρισμών - Η ιστορία των πρωτοπόρων του Rochdale αφηγείται πώς μια ομάδα ανθρώπων που προέρχονταν από εργαζόμενες οικογένειες δημιούργησε το συνεταιρισμό τους, ο οποίος υποστηριζόταν από ένα σύνολο αξιών και αρχών που συνεχίζουν, ακόμα και σήμερα, να εμπνέουν ανθρώπους σε όλο τον κόσμο.

<https://www.youtube.com/watch?v=DNVzOsZt6ew>

Συνεντεύξεις με τα άτομα των συνεταιρισμών:

<https://www.ilo.org/global/topics/cooperatives/news/spotlight/lang-en/index.htm>

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ: Τι είναι ένας συνεταιρισμός εργαζομένων;

<https://institute.coop/what-worker-cooperative>

UpStream podcast: Worker Cooperatives

Μέρος 1: Widening Spheres of Democracy

<https://www.upstreampodcast.org>

Μέρος 2: Islands Within a Sea of Capitalism

<https://www.upstreampodcast.org/workercoops2>

ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΑΥΤΑΡΚΕΙΑ:

- FAO 10 Elements of Agroecology:
<http://www.fao.org/agroecology/knowledge/10-elements/en/>
- Βίντεο – Agroecology - the next evolution in food systems:
<https://www.youtube.com/watch?v=mivnqVggieE>
- Food Sovereignty NOW! An in-depth guide:
<https://www.eurovia.org/food-sovereignty-now-an-in-depth-guide/->
- IPES- Εκθέσεις τροφίμων – Εκθέσεις της Διεθνούς Ομάδας Εμπειρογνομώνων για τα Βιώσιμα Συστήματα Τροφίμων (IPES-Food), μια ανεξάρτητη ομάδα εμπειρογνομώνων με αποστολή να προωθήσει τη μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων σε όλο τον κόσμο:

	http://www.ipes-food.org/reports/ • Βίντεο – Sustainable trade for sustainable food systems: https://www.youtube.com/watch?v=DJx7MySikZI&feature=emb_logo ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ: Έκθεση Έρευνας του Euricse για το Διεθνές Γραφείο Εργασίας - παρουσιάζοντας τα οικοσυστήματα, τους χρηματοοικονομικούς μηχανισμούς και τους κύριους χρηματοοικονομικούς προμηθευτές της Κ.Α.Ο. Αναφορά: S. Barco Serrano, R. Bodini, M. Roy, G. Salvatori, 2019, ILO, Geneva. https://www.ilo.org/global/topics/cooperatives/publications/WCMS_728367/lang--en/index.htm COOP57: Συνεταιρισμός για ηθικές χρηματοοικονομικές υπηρεσίες με στόχο τη χρηματοδότηση έργων Κ.Α.Ο. Δημιουργήθηκε στη Βαρκελώνη το 1995 από αποζημιώσεις που έλαβαν πρώην υπάλληλοι του εκδοτικού οίκου Bruguera όταν η εταιρεία χρεοκόπησε. Συνέντευξη με τον Miguel Ángel Martínez Polo το 2016: https://cooperativecity.org/2017/10/08/coop57/ ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙΣ ΕΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ: Το παρακάτω βίντεο μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία για τον προγραμματισμό των ομάδων εργασίας: https://coopcreator.ca/resource/why-create-a-business-plan-video/ ΞΕΚΙΝΑ ΕΝΑΝ ΝΕΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟ: ΒΗΜΑ-ΒΗΜΑ: Διαδικασία για τη συγκρότηση ενός συνεταιρισμού: https://www.uk.coop/start-new-co-op/start
Γλωσσάρι	• Η Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία είναι ένας τρόπος να ικανοποιηθούν οι ανθρώπινες ανάγκες μέσα από οικονομικές δραστηριότητες (όπως οι ανταλλαγές, η παραγωγή, η κατανάλωση και οι υπηρεσίες) που ενισχύουν τις αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης, της οικολογικής επάρκειας, της συνεργασίας, της αμοιβαιότητας, της κοινότητας και της δημοκρατίας. Η κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία δεν είναι ένας τομέας της οικονομίας, αλλά ένας φορέας αλλαγών και μετασχηματισμού του οικονομικού συστήματος. (...) Η Κ.Α.Ο. επιδιώκει τον συστημικό μετασχηματισμό που

υπερβαίνει την «επιφανειακή» αλλαγή στην οποία οι καταπιεστικές δομές, στις οποίες βασίζεται το σύστημα και τα θεμελιώδη ζητήματα παραμένουν άθικτα (Δίκτυο Ripess 2013).

- **Αξίες:** Η Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία αποτελεί μια ηθική προσέγγιση της οικονομικής ανάπτυξης η οποία βασίζεται στην αξία και δίνει προτεραιότητα στην ευημερία των ανθρώπων και του πλανήτη, έναντι των κερδών και της αλόγιστης ανάπτυξης. Περιλαμβάνει αξίες όπως: ο Ανθρωπισμός, η Δημοκρατία, η Αλληλεγγύη, η Συμπερίληψη, η Επικουρικότητα, η Ποικιλομορφία, η Δημιουργικότητα, η Αειφόρος ανάπτυξη, η Ισότητα, η Ενότητα και η Δικαιοσύνη για όλους.
- Η **Κοινωνική Οικονομία** κατανοείται συνήθως ως ο 'τρίτος τομέας' της οικονομίας, συμπληρώνοντας τον 'πρώτο τομέα' (ιδιωτικός / κερδοσκοπικός) και τον 'δεύτερο τομέα' (δημόσιος / προγραμματισμένος). Ο τρίτος τομέας περιλαμβάνει συνεταιρισμούς, αμοιβαίες ενώσεις και ιδρύματα. Αυτοί οι φορείς είναι συλλογικά οργανωμένοι και προσανατολισμένοι γύρω από κοινωνικούς στόχους που δεν δίνουν προτεραιότητα στα κέρδη ή στα μερίσματα στους μετόχους. Το πρωταρχικό μέλημα των οργανισμών κοινωνικής οικονομίας ως ενώσεις μελών, δεν είναι η μεγιστοποίηση των κερδών, αλλά η επίτευξη κοινωνικών στόχων (γεγονός που δεν αποκλείει την παραγωγή κέρδους, η οποία είναι απαραίτητη για την επανεπένδυση). Κάποιοι θεωρούν την κοινωνική οικονομία το τρίτο σκέλος του καπιταλισμού, μαζί με τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Για το λόγο αυτό, οι υποστηρικτές της κοινωνικής οικονομίας προωθούν τις διαδικασίες ώστε να αποκτήσει την ίδια νομιμοποίηση με τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, με αντίστοιχο επίπεδο στήριξης στους δημόσιους πόρους και στις πολιτικές.
- **Κοινωνικές Επιχειρήσεις:** Μια κοινωνική επιχείρηση είναι ένας φορέας στην κοινωνική οικονομία του οποίου ο κύριος στόχος είναι περισσότερο να έχει κοινωνικό αντίκτυπο παρά να αποφέρει κέρδος για τους ιδιοκτήτες ή τους μετόχους του. Λειτουργεί παρέχοντας αγαθά και υπηρεσίες στην αγορά με επιχειρηματικό και καινοτόμο τρόπο και χρησιμοποιεί τα κέρδη της κυρίως για την επίτευξη κοινωνικών στόχων. Η διαχείριση γίνεται με ανοιχτό και υπεύθυνο τρόπο και, συγκεκριμένα, περιλαμβάνει υπαλλήλους, καταναλωτές και ενδιαφερόμενους που επηρεάζονται από τις εμπορικές της

δραστηριότητες. Ο κύριος στόχος τους είναι να έχουν κοινωνικό ή περιβαλλοντικό αντίκτυπο για το γενικό συμφέρον.

- **Συνεταιρισμός:** Ένας συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συνενώνονται εθελοντικά για να καλύψουν τις κοινές οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες και τις φιλοδοξίες τους μέσω μιας επιχείρησης την οποία κατέχουν από κοινού και ελέγχουν δημοκρατικά. Οι συνεταιρισμοί λειτουργούν σε όλους τους τομείς της οικονομίας και διακρίνονται τρεις βασικούς τύπους:
 - συνεταιρισμοί εργατών ή παραγωγών (συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών αγροκτημάτων).
 - συνεταιρισμοί πελατών.
 - πιστωτικά σωματεία.